mana laha in uu ku doodo in marka hore la xayaayibiyo deynsanaha haddeyan jirin wax heshiis ah ee sidaas ka duwan.

Qodobka 842aad

1. Deynluhu markuu deynsanaha ku baraarujiyo kaddib in uu bixiyo wixii lagu lahaa, wuxuu leeyahay in lagu fuliyo xaqiisa maguurtada rahmaneyd, isagoo dalbaya gadiddeeda iyo wareejinteeda, si waafaqsan waqtiyada iyo hababka uu gooyey Xeerka Habka Madaniga.

2. Rahmuhu hadduu yahay qof aan ahayn deynsanaha, waxaa u bannaan in uu kaga baxsado fulinta qasabka ah in uu dhaafo maguurtadii rahmaneyd iyadoo la raacayo siyaalaha iyo axkaanta loo raacayo haystuhu markuu dhaafayo maguurtada.

Qodobka 843aad

1. Wuxuu noqonayaa baaba' heshiis kasta ee siinaya deynlaha markii deyntiisa la gudi waayo, kolkii la gaaro waqtiga deynta loo qabtay in lagu bixiyo, in uu hantiyayo maguurtadii rahmaneyd, kuna hantiyo qiimo la yaqaan inkasta ha ahaadee, ama in uu gado iyadoo aan la dhawrin habka uu qoraayo qaanuunku, haba la sameeyo heshiiskaas rahmidda kaddib.

2. Hase yeeshee, markii deynta ama qaarkeed la gaaro waqtiga loo qabtay kaddib waxaa u bannaan in uu uga tanaasulo deynsanuhu deynlaha, maguurtada rahmaneyd isagoo ku bixinaya deyntiisa.

QEYBTA II

RAADADKA RAHANKA XAGGA DADKA KALE

Qodobka 844aad

Ma saameyneyso rahmiddu xaqa dadka kale in la diiwaan geliyo heshiiska ama xukunka sugaya rahmidda ka hor intayan dad kale ku helin xaq ceyneed maguurtada mooyee, iyadoo aan la dhaafin axkaanta loo dejiyey masallafaadda (fallimento).

2. Wareejinta xaqa lagu damaanay, raahan la diiwaan-

geliyey ama galidda qof meesha daynlaha si xeer ah ama si heshiis ah ama ku wareejinta isla darajadii rahanka maslaxadda deynle kale laguma ishortaagi karo qof saddexaad haddii aanan lagu qorin geeska diiwaangelinta asalka ah.

Qodobka 845aad

Ku dhigidda rahanka cusbooneysiintiisa, tirtiriddiisa iyo baabi'inta tirtirideeda iyo raadka la xiriira waxaa lagu nidaamina yaa axkaanta xeereed ee ku saabsan faafinta maguurtada.

Qodobka 846aad

Kharajka diiwaangelinta rahmidda iyo cusbooneysiintiisa iyo tirtiriddiisa waxay saaran tahay rahmaha, haddaan lagu heshiin wax sidaas ka duwan.

XAQA HORMARINTA IYO XAQA RAACIDDA

Qodobka 847aad

Waxay ka qaadanayaan deynleyda wax loo rahmay xaqoodii ka hor deynleyda caadiga ah qiimaha maguurtada rahman, ama xoolihii galay meeshii maguurtadaas hadba si ay u kala horeysey diiwaangelintooda, xataa haddii diiwaangelinta la sameeyo isla maalin.

Qodobka 848aad

Darajada rahmidda waxaa laga xisaabaa goorta la diiwaangeliyo, haba noqotee deynta mid ku xiran sharad, ama ha ahaato mid soo socota ama mid maleawaaleed.

Qodobka 849aad

Diiwaangelinta rahmidda waxaa ka imanaya in kharajka heshiiska, diiwaangelinta iyo cusbooneysiintiisa la geliyo micne ahaan qaybinta iyo darajada rahmidda qudheeda.

Qodobka 850

Deynlaha wax loo rahmay, wuxuu leeyahay in uu uga tanaasulo derejeda rahankiisa hadba intey deyntiisu le'egtahay deynle kale oo rahan la diiwaangeliyey ku leh maguurtada rahman, deynlahaas waxaa leysku hortaagi karaa, wax kasta oo laysku hortaagi karo deynlaha hore, waxa ku saabsan in uu dhamaaday xaqa deynlahaas hore mooyee, hadduu dhamaadku ka dambeeyo ka tanasulidda darajada.

Qodobka 851

1. Deynlaha wax loo rahmay, kolkuu dhaco waqtiga deynta loo qabtay bixinteed, waxaa u bannaan in uu wareegsado maguurtada rahman, xagga qofka saddexaad ee haysta, haddii kan dambe uusan dooran bixinta deynta, ama uu dhaafo maguurtada, ama uu sii daayo maguurtadda.

2. Waxaa loo qaadanayaa haystaha maguurtada rahman, qof allaale qofkii ay u guurto hantida maguurtadaasu ama ku yeesho xaq ceyneed oo kale oo la rahmi karo isagoo naf ahaantiisa mas'uul uga ahayn deyntaas lagu damaantay rahmidda.

Qodobka 852

Waxa u bannaan haystaha, markii waqtigu deynta lagu damaantay rahmidda soo galo, in uu bixiyo deynta iyo waxa soo raaca oo ay ku jiraan wixii ku baxay oo kharaj ah laga bilaabo goortii loo digay. Xaqaasna waa leeyahay ilaa iyo maalinta naadada la baaridiyey. Markaasna wuxuu leeyahay in uu ugu noqdo wuxuu bixiyey oo dhan deynsanaha iyo hantilihii hore ee maguurtada rahman, wuxuu kaloo leeyahay in uu galo meeshii deynlaha loo guday deynta, wixii uu lahaa oo xuquuq ah oo dhan inta ku saabsan mooyee dammaanadda uu bixiyey qof kale oo deynsanaha aan ahayn.

Qodobka 853

Waa in haystuhu xafidaa diiwaangelintii uu ku galay meesha deynlaha, waana inuu cusbooneysiiyaa kolkii loo baahdo ilaa

iyo intaa laga tirtiro diiwaangelinta saarneyd maguurtada markii la diiwaangelinaayey wuxuu cuskanaayo haystahaasu mulkiyaddiisa (titolo).

Qodobka 854aad

1. Waxaa u bannaan haystaha haddii uu diiwaangeliyo hantidiisa waxay ku taagan tahay (il suo titolo di proprieta') in uu ka xureeyo maguurtada rahamad kasta oo la diiwaangeliyey, intaan la diiwaangelin waxa uu u cuskanayo mulkiyaddiisa.

2. Xaqaasna wuxuu leeyahay in uu ku isticmaalo ka hor inta deynleyaasha wax loo rahmay ayna digniinta bixinta deynta deynlaha ama aan la siinin digniinta qofka saddexaad ee haystaha ah.

Qodobka 855aad

Haystuhu hadduu doono in uu xoreeyo maguurtada, waa inuu u jeediyaa ogeysiisyo ka kooban tilmaamaha soo socda deynleyda xuquuqdoodu diiwaan gaashan tahay, uguna jeediyaa meelaha ay degan yihiin oo ay doorteen:

b) Koobid ku saabsan haystuhu waxa uu u cuskanayo hantidiisa laguna tilmaamayo keli ahaan dabiicadda iyo taariikhda tasarufka iyo tilmaanta hantiilahii hore, xaaladda iyo tilmaanta oo tifaftiran ee maguurtada, iyo haddii tasarufku yahay gadid, qiimaha iyo culeysyada ee dulsaaran maguurtada.

t) Taariikhda diiwaangelinta hantida haystaha iyo lambarka diiwaangelintaas.

j) Inta la qadiray qiimaha maguurtada, tasarufkuba ha noqdee gadid, lacagtaasi kama yaraan karto qiimaha loo gooyey xaaladda wareejinta mulkiyadda, kamana yaraan karto markastaba, qaybta qiimaha ee weli lagu leeyahay haystaha haddii tasarufka ku saabsan yahay gadid. Haddii qaybkasta ee ka mid ah maguurtada lagu cusleeyey rahan gaar ah waa in qeyb kasta loo qiimeeyey qaarkeed.

x) Liis ay ku qoran tahay xuquuqda ku qoran maguurtadu ka hor intaan la diiwaangelin, haystuhu waxa uu u cuskana-

yo mulkiyadda (il titolo), kana kooban : taariikhda diiwaangelinadaas iyo intey tahay xuquuqdaasu iyo magacyada deynleyda.

Qodobka 856aad

Waa inuu haystuhu ku sheegaa ogeysiiska in uu diyaar u yahay in uu bixiyo deymankii wax loo rahmay in la eg inta lagu qiimeeyey maguurtada. Sharadna ma aha in uu raaciyo bandhigaas lacagtii oo naqdiya ee bandhigu, wuxuu ku siman yahay in uu caddeeyo in uu diyaar u yahay in uu bixiyo mablaq waajib tahay bixintiisu muddada dhicidda deynta wax loo rahmay goor kasta ha noqotee.

Qodobka 857aad

Dhammaan deynlayaasha oo xaqoodu diiwaangeliyey iyo damaanqaadayaasha oo kafiil u ah xaq la diiwaangeliyey waxaa u bannaan inay weydiiyaan gadidda maguurtadii la doonay in la xureeyo muddo soddon maalmood ah gudahood, laga bilaabo ogeysiiskii ugu dambeeyey oo lagu daray muddo aan ka badneyn soddon maalmood iyadoo la tixgelinaayo inta ay isu jiraan degnaashaha runta ah ee deynlaha iyo degnaashaha uu doortay.

Qodobka 858aad

1. Dalabka waxa lagu sameynayaa ogeysiis loo jeediyo haystaha iyo hantiilaha hore, waxaana saxiixayaa kan dalbaya, ama kan uu wakiisho, Waana inuu dhigaa xafiiska Kaaliyaha Maxkamadda lacag ku filan kharajka naadada mana ceshan karo inta lacag ah oouu hormariyey kharaj ahaan, inkastoo uu helo sicir ka badan inta uu soo bandhigay haystuhu Dalabkuna waa baaba'a haddannu shuruudaas lagu dhameystirin.

2. Kama tanasuli karo kan weydiinayo weydiintaas incy ogolaadaan dhamman deynleydii xaqoodu diiwaangelisay iyo dhammaan damaana-qaadayaasha mooyee.

Qodobka 859aad

1. Haddii la dalbo in la gado maguurtada waa in la raa-

caa hababka loo diyaariyey la wareegidda khasabka ah. Gadidda waxaa lagu sameynayaa codsashada kii dan leh, ha ahaado hayste ama kan dalbay. Qofka weydiisanaya gadidda waa inuu ku tilmaamaa ogeysiiska gadidda qiimaha maguurtada.

2. Qofka lagu baaridiyey waxaa waajib ku ah, ka sokow, bixinta qiimaha baaridinta iyo kharajka xoreynta, in uu u celiyo haystaha saddexaad ee laga qaaday mulkiyadda kharajyada heshiiska, diiwaangelinta iyo ogeysiinta.

Qodobka 860aad

Haddaan qofna dalban in la gado maguurtada muddadii dhexdeeda iyo siyaalaha loo dejiyey hantida maguurtada waxaa yeelanaya haystaha iyadoo ka xoreysan xaq kasta oo la diiwaan geliyey, hadduuba bixiyo lacagtii uu ku qaymeyey maguurtada siiyana deynleydii derejadoodu u ogolaaneyso in xuquqdooda ka qaataan, amase hadduu dhigo lacagtaas khasnadda Maxkamadda.

Qodobka 861aad

1. Dhaafidda maguurtada rahman waxay noqoneysaa mid lagu qoray caddeyn uu bixinayo haystuhu, una dhiibayo Kaaliyaha Maxkamadda Gobolka ee awoodda u leh, waana in uu ku tilmaamaa sidaas dhinaca boga lagu diiwaangeliyey dareensiinta siibidda hantiida, waana in la ogeysiiyaa deynlaha dalbaya gadidda dhaafidda shan maalmood gudahood laga bilaabo waqtiga caddeynta dhaafidda.

2. Waxaa u bannaan qofkii dantiisu ku jirto in uu ka codsado garsooraha si degdeg ah in uu magacaabo xaraashaha, kaasoo loo gudbinaayo dhammaan tasarrufyada ku saabsan wareejinta mulkiyadda. Qofka saddexaad ee haystaha ah waxaa lagu magacaabi karaa codsashadiisa.

Qodobka 862aad

Haddaanu dooran haystuhu in uu gudo deymanka wax loo rahmay ama u ka xoreeyo maguurtada rahmidda ama aanu iska dhaafin maguurtadaas, deynlaha wax loo rahmay uma bannaana in uu u jeediyo waxyaalaha ku saabsan wareegidda hanti-

da iyadoo la raacayo axkaanta qaanuunka habka Madaniga in loogu digo in uu bixiyo deynta lagu yeeshay ama uu dhaafo maguurtada mooyee. Digniintuna waxay noqoneysaa kaddib markii lagu ogeysiiyey deynsanaha wareegidda hantida, ama iyadoo la jirta ogeysiiska iyagoo isku waqti ah.

Qodobka 863aad

Waxaa u bannaan haystaha diiwaangeliyey hantidiisa wuxuu u cuskanayo, aanna dhinac ka ahayn dacwadda lagu xukumay deysanaha in uu qabsado waxyaaluhu isku daafici lahaa deynsanuhu hadduuba ku xakumidda deyntu ka dambeyso diiwaangelinta wuxuu cuskanayo deynlahaa.

2. Waxaa u bannaan haystaha mar walba in uu qabsado is-hortaagyada uu weli isku difaaci karo deynsanuhu markii la xukumay deynta kaddib.

Qodobka 864

Waxaa u bannaan haystaha in uu soo dhexgalo naadada waxaase shardi ah in aanu soo bandhigin qiimo (il prezzo) ka yar inta weli ka hartay qiimaha ay tahay in laga bixiyo maguurtada la gadayo.

Qodobka 865aad

Haddii lala wareego hantida maguurtada rahman haba ahaatee kaddib markii la sameeyey hababkii lagu xoreyn lahaa ama lagu dhaafi lahaa iyo haddii qofka saddexaad ee haystaha ah uu yahay kan lagu baaridiyey waxaa loo qaadanayaa in uu yahay hantiilaha sida uu keenayo waxa uu u cuskanayo mulkiyadda (titolo originario). Maguurtada waxay ka xoroowaysaa rahmid kasta, haddii isagu uu bixiyo qiimaha baaridinta iyo uu dhigo qiimahaas Maxkamadda.

Qodobka 866aad

Siyaabaha aynu soo sheegnay, haddii naadadu ku istaagto qof kale oo aan ahayn haystaha, qofkaasu xaqiisa wuxuu ka helayaa haystaha isagoo cuskanaya xukunka baaridinta.

Qodobka 867aad

Hadduu qiimaha ay ku istaagtay naadadu ka badato intey xaq u yeesheen deynleyda xuquuqdooda wax loo rahmay, inta dheeraadka ah waxaa yeelanaya haystaha, deynleyda xuquuqda wax loo rahmay waxay leeyihiin in ay xuquuqdooda ka qaataan dheeradkaas

Qodobka 868aad

Haystaha waxa u soo noqonaaya wixii uu lahaa ka hor inteyan u soo wareegin hantida maguurtada oo ah xuquuqda adeegidda iyo xuquuq ceyneed oo kale.

Qodobka 869aad

Haystuhu waa inuu celiyaa miraha maguurtada laga billaabo marka loogu digay in uu bixiyo ama dhaafo, hadduuse la daayo dacwaddii la billaabay muddo saddex sanadood ah, celin maayo kolkaas mirahaas haddii aan loo jeedin digniin cusub.

Qodobka 870aad

1. Haystuhu wuxuu ugu noqonayaa dacwad damaanadeed hantiilihi hore intii uu ugu noqon lahaa dhaxluhu qofkii uu ka helay hantida, ha ahaato deeq ama isdhaafsasho.

2. Sidoo kale haystuhu wuxuu ugu noqonayaa deynsanaha wixii uu bixiyey sabab kasta ha ku bixiyo, siduu dhigayo hantidiisa waxa uu u cuskanayo oo lagu daray wixii lagu yecshay in uu bixiyo heshiiska awgiisa. Wuxuuna gelayaa meesha deynleyda uu bixiyey xuquuqdooda, gaar ahaan wuxuu gelayaa meeshooda kana dhaxlayaa wixii ku saabsan damaanadaha uu hormariyey deynsanuhu, ayadoo laga reebayo damaanadaha qof saddexaad.

Qodobka 871aad

Haystuhu isagaa naf ahaantiisa mas'uul uga ah markuu horjoogo deynleyaasha, wixii gaara maguurtada oo hallaabid ah gafkiisana ku yimid.

MADAXA III

DHAMMAADKA RAHMIDDA

Qodobka 872aad

Waxay ku dhamaatay rahmidda dhammaanshaha deynta wax loo rahmay waxayna la soo noqoneysaa haddey suusho sababtey deyntu ku dhammaatay iyadoo wax loo dhibin xuquuqda uu helay qof kale oo niyadsan waqtiga u dhexeeyey dhammaadka xaqa iyo soo noqodkiisa.

Qodobka 873aad

Haddii la maro hababka xoreynta maguurtada, waxaa dhammaanaya xaqa rahmidda, haba ku dhammaado sabab kasta xaqa hanti haystaha xareeyey maguurtada.

Qodobka 874aad

Haddii la baaridiyo maguurtada rahman kuna timaado la wareegid khasab ah. ha ka horjeedo baaridinta hantiilaha maguurtada ama haystaha ama ilaaliyaha loo dhiibay maguurtada kolka la dhaafayo, xuquuqda rahmidda oo saaran maguurtadaas, waxay ku dhammaaneysaa markii la dhigo qiimaha (il prezzo) naadada lagu baariyey, ama la siiyo deynleyda la diiwaangeliyey xaqooda oo ay u oggoshahay derejadoodu in laga siiyo xuquuqdooda qiimadaas.

BAABKA II

XAQ GAAR AHAANEED (Diritti di assegnazione)

MADAXA I

DHISIDDA XAQA GAAR AHAANEEDKA

Qodobka 875aad

1. Waxaa u bannaan deynle kasta ee gacanta ku haysta xukun in la fuliyaa waajib tahay, oo ku soo baxay dulucda dacwadda ee ku waajibinaya deynsanaha wax la yaqaan, in xaq gaar ahaaneed ku yeesho maguurtada deynsanihiisa, ra'sumaalka

deynta dulsaarada iyo kharajyada.

2. Uma bannaana deynlaha markuu deynsanuhu dhinto ka dib, in uu ku yeesho xaq gaar ahaaneed maguurto ka mid ah dhaxalka.

Qodobka 876aad

Xukun ka soo baxay Maxkamad shisheeye ama go'aan dhexdhexaadiyaal ka soo baxay laguma heli karo xaq gaar ahaaneed iney noqdaan kuwa waajib ay tahay in la fuliyo mooyee.

Qodobka 877aad

Xukun sugaya sulux ama sugaya heshiis ay sameeyeen dhinacyo dacwadeed waa lagu yeelan karaa xaq gaar ahaaneed, hase yeeshee laguma yeelan karo xaq gaar ahaaneed xukun ku soo baxay ansaxidda saxiixa.

Qodobka 878aad

Xaq gaar ahaaneed laguma yeelan karo waxa aan ahayn maguurto ama maguurtooyin la yaqaan oo uu leeyahay deynsanuhu marka la diiwaangelinaayo xaqaas, ayna bannaan tahay in lagu gado naado.

Qodobka 879aad

1. Deynsanaha doonaya in uu ku yeesho xaq gaar ahaaneed maguurtooyinka deynsanihiisa waa inuu sidaas ku qoraa arji una u hormariyaa guddoomiyaha Maxkamadda Gobolka oo ay ku taal maguurtadu gobolkiisu.

2. Arjigaasna waa inuu la socdaa nuqul rasmi ah laga soo qaaday xukunka ama marakac kaaliye oo uu ku qoran yahay dhawaaqa xukunka, waana inay ku yaalin waxyaalaha soo socda :

b. Magaca deynlaha oo seddexan, xirfaddiisa, degnaashahiisa runta ah iyo meesha uu u doortay degmo ahaan oo ku sheegayo magaalada ay ku taal Maxkamaddu;

t . Magaca deynqabaha oo saddexan, xirfaddiisa iyo mee-

sha uu deggan yahay;

j. Taariikhda xukunka iyo tilmaanta Maxkamadda ku dhawaaqday.

x. Inta ay la'egtahay deynta. Haddii qaddarka deynta uuna ku xadidneyn xukunka, guddoomiyaha Maxkamadda ayaa ku meel gaar ahaan u xadidayo isagoo goynayo tirada loo oggolyahay xaqa gaar ahaaneed.

kh. Tilmaan sax ah ee maguurtooyinka, habda sida uu pooceoda yahay iyo meesha laga helo oo ay la socdaan dokumentooyinka (qoraallada) caddeynaya qiimaha.

Qodobka 880aad

1. Guddoomiyaha Maxkamadda ee awoodda leh wuxuu ku amrayaa xaqa gaar ahaaneedka geeska weydiinta.

2. Isagoo oggolaanaya xaqa gaar ahaaneedka waa inuu tixgeliyaa qaddarka amaahda iyo qiimaha qiyaasta ah ee maguurtooyinka la magacaabay, haddii loo baahdana ku koobo qayb ka mid ah maguurtooyinkaas ama qayb hal maguurta ah, haddii ay la noqoto in qaybtaasi ku filan tahay bixinta deynta ee ra'sumaalka dulsaarada iyo kaharjyada.

Qodobka 881aad

Waxaa kaaliyaha waajib ku ah inuu ogeysiiyo deynsanaha amarka uu ku soo baxay xaqa gaar ahaaneed isla maalintuu soo baxay, sidoo kale waa inuu ku muujiyaa amarkaas nuqulka xukunka dushiisa ama marakaca ku lifaaqan arjiga lagu weydiistay xaqa gaar ahaaneed, waana inuu dareensiiyaa kaaliyaha Maxkamadda uu xukunkaasi ka soo baxay, si loogu tilmaamo cayn kaas nuqul kasta dushiisa ama maragkac kale oo uu siinayo deynlaha.

Qodobka 882aad

1. Waxaa bannaan in la duro amarada uu ku soo baxay xaqa gaar ahaaneed ee la weydiistay iyadoo la raacayo siduu qorayo Xeerka Habka ee degsan.

2. Waana in lagu tilmaamaa buugga diiwaangelinta geeskiisa xukun kasta oo ku soo baxa duriddaas.

MADAXA II

RAADADKA XAQA GAAR AHAANEED, DHIMIDDIISA IYO DHAMMAADKIISA

Qodobka 883aad

1. Waxaa u bannaan qof kasta oo dan ku leh in uu weydiisto in lagu soo gaabiyo xaqa gaar ahaaneed heer ku habboon haddey tahay maguurtooyinka lagu yeeshay xaqa gaar ahaaneed mid qiimaheedu ka badan yahay waxa ku filan damaanadda deynta.

2. Waxayna noqoneysaa ku soo gaabinta xaqa gaar ahaaneed mid lagu soo koobay gabal ka mid ah maguurtada ama maguurtooyinka lagu yeeshay xaqa gaar ahaaneed ama mid loo guuriyo maguurto kale oo qiimadeedu ku filan tahay deynta dammaanaddeeda.

3. Waxaa lagu yeelanayaa kharajka lagu sameeyey soo gaabinta, dhinaca weydiistay, haba oggolaadee deynluhu.

Qodobka 884aad

Wuxuu yeelanayaa deynlaha leh xaqa gaar ahaaneed waxa ku soo aroora rahmidda; Shaqa gaar ahaaneed waxa nidaaminaya isla axkaanta nidaaminaya xaqa rahmidda, gaar ahaan wixii ku saabsan qoridda, cusbooneynta, tirtiridda, qaybsami la'aanta xaqa, raadadkiisa iyo dhammaadkiisa, ayadoo sidooda ay u jiraan axkaanta gaarka ah.